

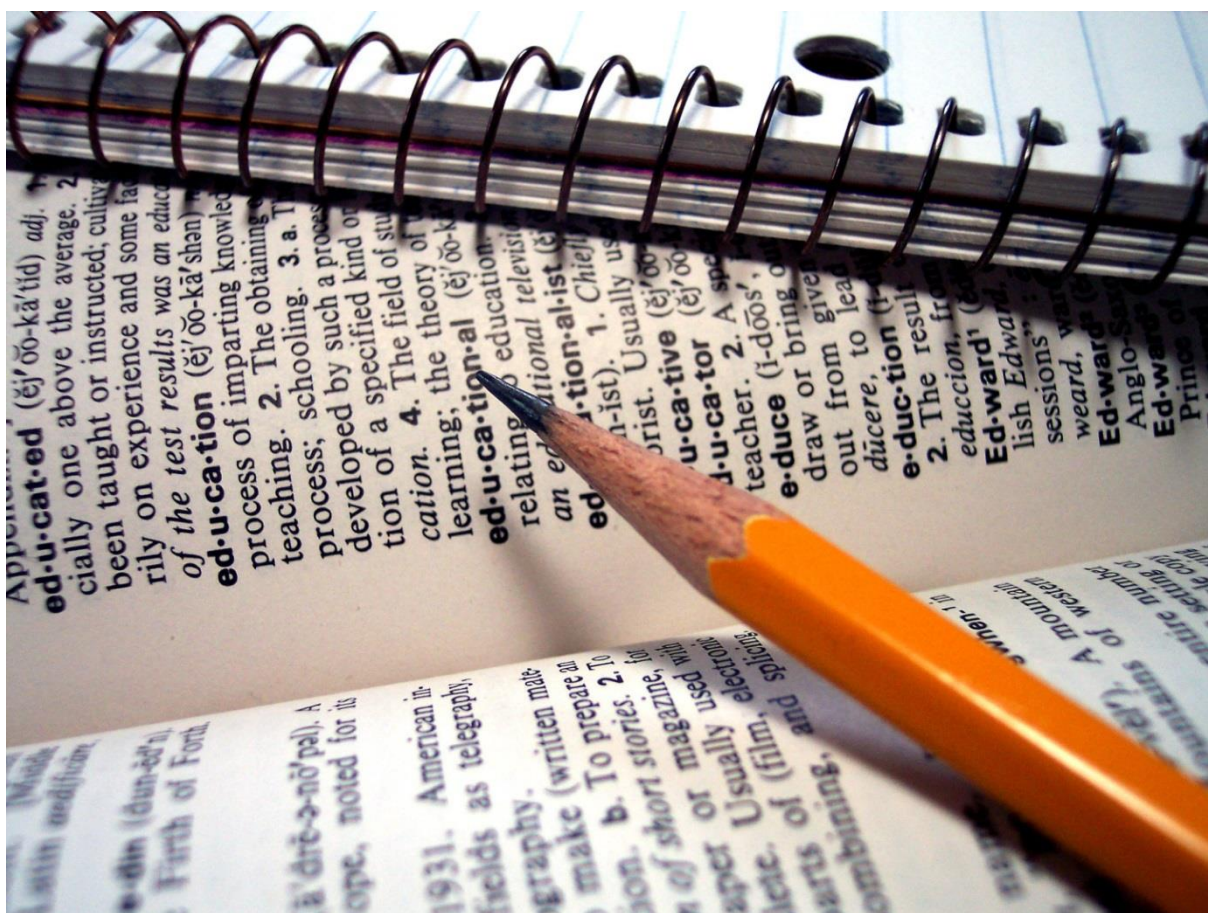
EDICE SLOVNÍKY

NOVÁ SLOVA V ANGLIČTINĚ III.

Q-Z

anglicko-český slovník

Jozef Petro

Jindřichův Hradec

HALLOENGLISH.CZ

2014

Tato elektronická publikace může být užívána pouze v podobě, v jaké byla stažená ze serveru na počítač kupujícího. Jejím kopírováním, šířením, pronájemem, půjčováním, konverzí do jiných formátů a umístěním na internetové servery bez souhlasu autora se dopouštíte trestného činu. Kniha je chráněna viditelnými i neviditelnými ochrannými prvky umožňujícími identifikaci majitele.

NOVÁ SLOVA V ANGLIČTINĚ III.

Q-Z

anglicko-český slovník

Jozef Petro

Jako e-book vydalo nakladatelství Jozef Petro – HALLOENGLISH.CZ, Pravidova 837/II.,

377 01 Jindřichův Hradec

e-mail: skola@halloenglish.cz

www.halloenglish.cz

Fotografie na obálce: morgueFile Free Photo Archive

Počet stran: 118

Vydání první 2014

Copyright © Jozef Petro 2014

ISBN 978-80-87951-04-0

O autorovi

Jozef Petro

Jazykový lektor, publicista a překladatel. Absolvent Filozofické fakulty, oboru anglistika a germanistika s dlouholetými zkušenostmi s výukou angličtiny, němčiny, ruštiny a španělštiny u nás i v cizině.

Je autorem jedné z prvních knih u nás věnované internetu a cestování, která vyšla v roce 2002 pod názvem **Internet a cestování**, dále napsal **Výkladový slovník Internetu** a více než 20 turistických průvodců v češtině a němčině.

Další oblastí jeho zájmu jsou jazyky. Po **slovníku problematických anglických slov** vychází tento **slovník nových anglických slov**, tedy slov, která v slovnících nejsou.

Acknowledgements

I would like to express my sincere gratitude to Mr Edward Keene for his helpful advice concerning English usage in the UK. I would also like to extend my gratitude to Mrs Maria Lechman and Mr Mark Lechman for their help with English usage in the USA.

Slovo úvodem

Anglické slovo se oficiálně stává součástí slovní zásoby angličtiny až zapsáním do slovníku *Oxford English Dictionary*. Než se tam dostane, chvíli to trvá. Nejdříve musí uplynout cca 10 let od jeho prvního výskytu. Pak ho komise jazykovědců musí schválit. Takový nový kandidát na status nového anglického slova musí jazykovědce přesvědčit, že se používá po celé Británii a že ho používají lidé různých věkových kategorií a všech společenských tříd. Zkrátka, že je živou součástí angličtiny. Než se takové slovo dostane do českých slovníků, trvá ještě několik dalších let.

Stává se, že v době, kdy se dostane do českých slovníků, má jeho obliba v angličtině již klesající tendenci. Důvodem může kromě jiného být skutečnost, že pojem, který popisuje, ztrácí na významu nebo si lidé mezitím vytvořili další nové slovo.

To je například případ slova *yuppie* (*young urban professional*), kterým se v 80. letech označovali mladí muži dychtící po kariéře, úspěchu a penězích. V našem největším moderním anglicko-českém slovníku, který vyšel v polovině 80. let, ho nenajdete. Dnes slovo *yuppie* v slovnících najdete, ale nějak nám zmizeli „*japíci*“. Ne, že by mladí manažéři toužící po kariéře a penězích zmizeli ze světa, jenom se nazývají jinak.

I když slova, která najdete v tomto slovníku, ve většině anglicko-českých slovníků nenajdete, běžně se v angličtině používají. Najdete je v tisku, na sociálních sítích, uslyšíte je v radiu, televizi a v rozhovorech lidí.

Některá ze slov, s kterými se tady setkáte, sice v překladových anglicko-českých slovnících najdete, nenajdete ale jejich nový význam. Slova totiž často přibírají a mění významy. Vzpomeňte si jenom na češtinu. Zatímco pro sedmdesátiletou babičku **hustá může být polévka**, pro její pravnučku **hustý může být Filip, Radek** nebo také **film, písnička** nebo také něco jiného.

Autor

Proč nová slova vznikají

Nová slova v jazyce vznikají z různých důvodů. Tím nejčastějším je skutečnost, že **vznikají nové fenomény, trendy a věci**, které musíme nějak pojmenovat. Vezměme si za příklad slovo *internet*, přesněji řečeno službu *world wide web*, kterou si ale většina z lidí ztotožňuje s internetem. Zatímco počátkem 90. let slovo *internet*, až na pár zasvěcenců, nikdo neznal, od roku 1995 se začal *internet* dostávat do povědomí pořád širšího okruhu lidí. A dnes? Najít někoho, kdo slovo *internet* neslyšel, by bylo dost složité. Jak se *internet* rozvíjel, vznikaly další fenomény, které potřebovaly pojmenovat: *blog*, *podcasting*, *videopodcasting*, *googling*, *autogoogling*, *spam*, *chat*, *phishing* atd.

Nová slova nevznikají pouze v oblasti internetu. Před několika desetiletími ochrana životního prostředí a ekologická problematika nikoho moc nezajímala. Dnes ano. Se změnou našeho postoje vznikají nová slova: *ecoside*, *ecobling*, *eco scam*, *ecopornography*, *ecosexuality*, *green*, *greenwash*.

Vznikají také nové produkty, povolání a trendy. Třeba zařízení bránící řidiči nastartovat auto, pokud má v krvi alkohol (*alcolock*) nebo trojrozměrné tiskárny (*3D printer*). Letadla dnes mají bezpečnostní doprovod (*air marshal*) a polední pauzu netrávíme v restauraci, ale *al desk*, tj. u počítače se sendvičem v ruce.

Vznik nových slov je také generační záležitostí. Každá generace si vytváří vlastní slova pro určité fenomény. Brit žijící před rokem 1945 chodil *to the flickers*, jeho vnuk dnes chodí *to the cinema* a jeho bratranec v New Yorku *to the movies*. Zatímco Haisův a Hodkův Velký anglicko-český slovník z roku 1984 uvádí význam slova *flickers* jako hovorový výraz pro kino, Josef Fronek ve svém anglicko-českém slovníku z roku 1998 již uvádí, že se jedná o zastaralý hovorový výraz pro kino. Když se podíváte do anglického slovníku *Oxford Advanced Learner's Dictionary*, sedmé vydání z roku 2005, slovo *flickers* tam již nenajdete.

Další oblastí, ve které často vznikají nová slova, je **žurnalistika**. Anglicky píšící novináři, publicisté a spisovatelé velice často, a rádi, vymýšlí nové výrazy. Vedou je k tomu dva docela prozaické důvody. Jednak chtějí upozornit na svůj článek nebo knihu, a nové neznáme slovo, je k tomu jako stvořené. Druhým je novinářská praxe spočívající v tom, že správně napsaný titulek by měl být krátký a přitahovat pozornost. A angličtina se velice hodí k vytváření nových krátkých slov.

V neposlední řadě **nová slova vznikají zcela úmyslně jako obchodní záměr**. Je pravdou, že jich není hodně a většina autorů by tento důvod popřela, skutečnost ale svědčí o něčem jiném. Jako příklad nám může posloužit slovo *dench* (hustý, vynikající). Jeho autorem je Lethal Bizzle, britský rapper, podle kterého slovo *dench* znamená „*anything you want*“.¹ Slovo se chytlo nejdříve na společenských sítích, následně hudebník založil firmu a začal vyrábět trika s nápisem *Dench*. Při každém rozhovoru nezapomene zdůraznit, že slovo již dávno mělo být zapsáno do slovníku *Oxford English Dictionary*. Pro jeho byznys by to samozřejmě bylo dobré. Ne všichni autoři nových slov jsou při prosazování svých výtvorů tak agresivní, jako Lethal Bizzle. Z jejich dalších aktivit je ale zřejmé, že nově vytvořené slovo má pomoci jejich byznysu.

Tak například francouzský jazykovědec – amatér a někdejší pracovník firmy IBM Jean-Paul Nerriere vytvořil slovo *Globish* a nechal si ho zapsat jako obchodní značku. Teď o *Globish* vychází knihy a

¹ www.theguardian.com/books/2013/sep/12/lethal-bizzle-dench-dictionary-campaign

pořádají se kurzy *Globish*, zkratka *Globish* se stal byznysem. Co to vlastně je? Nic víc a nic míň, než zjednodušená forma angličtiny, kterou se ostatně mluvilo i předtím, než bylo vytvořeno toto slovo.

Anglická slova v češtině

Co se děje s novými anglickými slovy v češtině? Na rozdíl od Francie, kde existuje zvláštní úřad na vymýšlení francouzských ekvivalentů anglických slov, u nás jazyk nikdo neřídí. Nikdo nenařizuje, jak a jestli se anglická slova mají překládat, nikdo je nezakazuje ani nepovoluje. Naštěstí. Anglická slova tak nějak přirozeně vplouvají do češtiny. Někdy si zachovávají grafickou podobu jako v originále, někdy se pravopis počestí.

Anglická slova se stávají součástí češtiny několika způsoby. Pokud se jedná o nějaký nový fenomén, trend nebo výrobek, který existuje také u nás a anglické slovo se svou strukturou do češtiny hodí, **čeština jednoduše anglické slovo přebere**. Tak byla čeština obohacena o výrazy jako *internet*, *chat*, *blog*, *selfie*, *spam*, *wellness*.

Tak jednoduše to ale nejde s každým slovem. Způsob odvozování nových slov v češtině a angličtině je odlišný, a proto pro češtinu nemůžeme použít princip, podle kterého vzniklo anglické slovo. Ideálním způsobem „překladu“ anglického slova do češtiny je **vytvoření nového českého slova**. To nemusí mít s původním anglickým slovem nic společného. Mělo by ale trefně popisovat nový fenomén nebo trend. Za příklad nám může posloužit české slovo *placák*, které se používá jako ekvivalent anglického *high five*. Jinak řečeno jedná se o plácnutí dvou lidí otevřenou dlaní, kterým vyjadřujeme radost. Kdybychom v tomto případě přeložili anglický výraz doslovně do češtiny, vznikl by nesmysl. Lidová tvořivost nám dala místo „vysokých pěti“ hezký český *placák*. Podobně dobře to dopadlo v případě anglického slova *fixie*, tedy kola s pevným převodem. Pokud se vám výraz kolo s pevným převodem zdá moc dlouhé, můžete použít české novotvary jako *fikska*, *festka* nebo *furtošlap*.

Někdy se **anglické slovo může přeložit doslovně** a v češtině vznikne nový tvar, který označuje určitý fenomén. Za příklad si můžeme vzít výraz z americké politiky *fiscal cliff* (fiskální útes). Tímto výrazem se v americké angličtině označuje situace, kdy v důsledku neshody politiků hrozí v USA omezení federálních výdajů na chod vládních organizací. Výraz *fiskální útes* se relativně rychle stal pevnou součástí češtiny. Také český výraz *občanská žurnalistika* vznikl překladem anglického spojení *citizen journalism*.

Někdy se ale anglický výraz těžko přetavuje do češtiny, a proto se začne používat **bud' v původním anglickém tvaru nebo v lehce počestěném tvaru**. Z anglického výrazu *come out* (přiznat se veřejně k homosexualitě) tak vznikl český výraz *outovat se*. Z anglického *ecosexuality* vznikla *ekoseksualita* nebo láska k přírodě a z *guerilla marketing* se stal *guerillový marketing*.

Některé anglické výrazy představují těžký oříšek i pro znalce angličtiny, jednoduše jsou těžko přeložitelné jedním slovem nebo krátkým výrazem. Samozřejmě, že vše se dá opsat a vysvětlit jinak. Tento způsob je ale dlouhý a publicisté a občanskí novináři dávají přednost výstižnosti. Tady nastává problém, zejména pokud se do tvorby nového českého slova pustí někdo s nedostatečnou znalostí angličtiny.

Hezkou ilustrací může být slovo *embed*, konkrétně ve výrazu *embedded journalist*. Primární význam slovesa *embed* je *zapustit něco někam* (sloup do betonu), *vrýt se do paměti*, *vložit* (např. v lingvistice vložit nějaký výraz do vedlejší věty nebo v počítačové angličtině vložit programový kód do souboru). Další význam dostalo slovo *embed* v průběhu první války v Iráku. Američtí armádní strategové vymysleli výraz *embedded journalist*. Jednalo se o označení novinářů, kteří byli začleněni do vojenské jednotky, s kterou se zúčastnili bojů. Co s tím v češtině? Novinář začleněný do vojenské jednotky byl

pro některé novináře dlouhý a tak jsme se v tisku z této doby mohli setkat s výrazy jako „vložený novinář“ nebo „embedovaný novinář.“ Ten první výraz by zněl lépe ve tvaru „začleněný novinář“ a ten druhý je nesmysl.

Anglická slova tady jsou a budou. Nemusí se vám to sice líbit, to je ale tak asi vše, co s tím můžete dělat. Nebo můžete vymyslet jejich český ekvivalent a začít ho používat. Nikdy nevíte, jestli se nechytne.

Zkratky užívané v slovníku

abbr	abbreviation	zkratka
adj	adjective	přídavné jméno
adv	adverb	příslovce
CAN	Canadian English	kanadská angličtina
GBR	British English	britská angličtina
IND	Indian English	indická angličtina
n (C)	noun, countable	podstatné jméno počítatelné
n (U)	noun, uncountable	podstatné jméno nepočítatelné
NZL	New Zealand English	novozélandská angličtina
OED	Oxford English Dictionary	Oxfordský slovník angličtiny
pl	plural	množné číslo
USA	American English	americká angličtina
v	verb	sloveso
ZAF	South African English	jihoafrická angličtina

- Složená podstatná jména skládající se ze dvou slov s použitím spojovníku nebo bez jsou řazena v tomto pořadí: ego surf, ego-surf, egosurf.
- Adresy internetových stránek, tzv. URL, uvádíme ve formátu bez http:// a bez www.
- Ukázky, které pochází z novinových titulků, jsou uváděny tak, jak byly uvedeny v novinách/časopisech tj. jsou psány velkými písmeny.
- Symbol [...] znamená, že slovo nemá přesný ekvivalent v češtině.

Literatura a internetové zdroje

Slovníky a gramatiky

- Fronek, Josef: *Anglicko-český a česko-anglický slovník*, Leda, Praha 1998
- *Oxford Advanced Learner's Dictionary*, 7th edition, Oxford University Press, Oxford 2005
- *The Oxford Guide to the English Language*, Guild Publishing, London 1987
- *Pravidla českého pravopisu*, Academia, Praha 1993
- *Slovník spisovného jazyka českého*, Academia, Praha 1989
- Hais, Karel – Hodek, Břetislav: *Velký anglicko-český slovník*, Academia, Praha 1985

Nejdůležitější internetové slovníky

- Cambridge Dictionaries Online – <http://dictionary.cambridge.org>
- Collins Dictionaries Online – www.collinsdictionary.com
- Forvo – <http://cs.forvo.com>
- Longman Dictionary of Contemporary English – www.ldoceonline.com
- Oxford Advanced Learner's Dictionary, Edition 8th – <http://oald8.oxfordlearnersdictionaries.com>
- Oxford Dictionaries – <http://www.oxforddictionaries.com>
- MacMillan Dictionary - www.macmillandictionary.com
- Merriam-Webster Dictionary – www.merriam-webster.com
- Pravidla českého pravopisu – www.pravidla.cz
- Urban Dictionary – www.urbandictionary.com
- Yourdictionary.com – www.yourdictionary.com

Nejdůležitější internetové zdroje

Časopisy

Asia Pacific Viewpoint, The Atlantic, Computerworld, The Economist, The New Yorker, Salon, Slate, Time, Travel and Leisure, Wired

Noviny

Belfast Telegraph, Daily Mail, The Daily Telegraph, The Daily Telegraph Sydney, Daily Mirror, The Financial Times, Haaretz, Harvard Business Review, The Huffington Post, The Guardian, The Independent, The Irish Times, Jordan Times, London Evening Standard, New York Post, The New York Times, Politico, The Sydney Morning Herald, The Strait Times, Toronto Star, The Times of India, The Times of Israel, Vancouver Observer, The Washington Post, The Wall Street Journal, The Washington Times

Další média

ABC News, BBC, CNN, Česká televize, Facebook, Idnes.cz, Ihned.cz, Lupa.cz, Twitter, Wikipedia

V edici SLOVNÍKY vyšlo

- **Problematická slova v angličtině: česko-anglický slovník**
e-kniha, formát: PDF, 203 str., cena 130 Kč

Naučte se mluvit tak, jak mluví Angličané a Američané. Pokud v hospodě řeknete Angličanovi „I am inviting you“ a myslíte si, že jste řekli „Zvu tě (platím já)“ tak jste na omylu. Neměli byste se také divit, když přijдете o práci po tom, co svého nadřízeného představíte zahraniční delegaci větou „This is my chef“. Myslíte si také, že věty „I like nature“ a „We go to the sea“ jsou správné? Nejsou. Jsou to špatné překlady českých výrazů do angličtiny. Angličan by to řekl jinak. Autor slovníku těží ze svých dlouholetých zkušeností lektora angličtiny a jeho slovník je založen na špatných překladech, nesprávných formulacích a transferu českého způsobu myšlení a vyjadřování, tak jak je měl možnost poznat při výuce angličtiny. Dále tady najdete anglické názvy všech českých státních institucí a organizací a anglické překlady českých jídel.

- **Problematická slova v angličtině: anglicko-český slovník**
e-kniha, formát: PDF, 143 str., cena 130 Kč

Víte co je atmosférický hotel nebo ikonické plavky? Pokud si myslíte, že v atmosféře již existují hotely nebo poslední módou jsou plavky s ikonami, tak jste na omylu. Jsou to špatné překlady anglických výrazů atmospheric hotel a iconic swimsuit. Cílem tohoto slovníku je pomoci vám vyvarovat se chyb při překladu některých anglických slov s více významy a slov, která mají podobný český ekvivalent, ale znamenají něco jiného.

- **Nová slova v angličtině: anglicko-český slovník, díl I A-G**
e-kniha, formát: PDF, 143 str., cena 130 Kč

Každý den v angličtině vznikne od 6–20 nových slov. Než se některá z nich dostanou do slovníku Oxford English Dictionary a tím se oficiálně stanou součástí angličtiny, musí uplynout minimálně 10 let. Taková jsou pravidla. I když nová slova ve slovnících nejsou, lidé je používají, najdete je v tisku, knihách, na společenských sítích, uslyšíte je v rádiu a televizi. Víte třeba, co znamená binge-watch, birther, deather, Bright, comper, gripe site, digital wildfire, English, BOGOF, foetus party, eco-sex, ecomiler, bluejacking nebo denture venturer? Nevíte? Odpověď najdete v tomto, u nás jediném, slovníku nových anglických slov.

- **Nová slova v angličtině: anglicko-český slovník, díl II H-P**
e-kniha, formát: PDF, 112 str., cena 130 Kč

Připravujeme

- **Internetová angličtina**
- **Hovorová angličtina**

Q

- **QR code**

[kju: a: kəud]

n, (C)

QR kód

Kód skládající se z bílých a černých čtverečků, který mohou číst nejenom počítače, ale také mobily a který **obsahuje dodatečné informace o určitém produktu**. Písmena QR jsou zkratkou anglického výrazu *quick response* (rychlá odpověď). Na rozdíl od kódu EAN obsahuje podstatně více informací o produktu, včetně textu, odkazu na internetové odkazy, údajů o GPS apod. Informace přečtete pomocí čtečky, kterou si do mobilu stáhnete z internetu. K informacím obsaženým v QR kódu se dostanete tím, že namíříte kameru telefonu na QR kód a naskenujte si ho do mobilu, kde si informace následně přečtete.

Příklady

- *You may soon see **QR Codes** in a magazine advert, on a billboard, a web page or even on someone's t-shirt.* – *searchengineland.com*, 15. 10. 2009

- *Edible **QR codes** are being used in the restaurant industry to tell customers where their dish has come from.* – *The Guardian*, 9. 9. 2013

- **quality time**

[kwoləti taim]

n (U)

čas strávený s rodinou

Příklady

- ***Quality time (QT)** is an informal reference to time spent with close family, partners or friends that is in some way important, special, productive or profitable.* – *Wikipedia*

- *Finding the breathing space for **quality time**.* – *The Guardian*, 18. 3. 2000

- ***Quality Time, Redefined** – *The New York Times*, 1. 5. 2011*

- *Call it what you will, it is a wholly different form of **quality time**.* – *The New York Times*, 1. 5. 2011

- **quantitative easing, QE**

[kwontitativ i:ziŋ]

n (U)

kvantitativní uvolňování

Další **mlžící výraz z bankovníctví, který ve volném překladu znamená tištění nových peněz a jejich pumpování do oběhu** centrální bankou s cílem rozhýbat ekonomiku. Politiku kvantitativního uvolňování začal po finanční krizi z roce 2008 americký (FED), což je obdoba centrální banky u nás.

Příklady

- *America's Federal Reserve surprised markets in December by starting to "taper" its programme of monthly purchases of government and mortgage bonds — a process known as "**quantitative easing**", or QE—from \$85 billion a month to \$75 billion.* – *The Economist*, 14. 1. 2014

- ***QE** stimulus policy has proven ineffective in achieving the one goal crucial to the economy: creating more jobs for Americans.* – *The Guardian*, 6. 9. 2013

- *But what exactly is **quantitative easing**, and how is it supposed to work?* – *The Economist*, 14. 1. 2014

Příklady v češtině

- *Jak se ničí měna aneb Šílenství **kvantitativního uvolňování**.* – *news.e-republika.cz*, 19. 4. 2014

- *Některé centrální banky začínají používat **kvantitativní uvolňování** a za nově emitované*